

Operacinės komandos narių požiūris į muzikos įtaką darbo našumui atliekant sąnarių endoprotezavimo operaciją

Aurelija Zybartaite

Klaipėdos valstybinė kolegija

Lina Gedrimė

Klaipėdos valstybinė kolegija
Klaipėdos universitetas
Vilniaus universitetas
Respublikinė Klaipėdos ligoninė

Santrauka. Pažanga nuolat vyksta beveik visose gyvenimo srityse, taip pat ir medicinoje. Dėl šios priežasties medicinoje pradedama taikyti įvairias priemones, kad bet koks atliekamas darbas būtų efektyvesnis, lengvesnis, našesnis. Medicinoje, ypač operacinėje, gali būti pasitelkiama muzika, kurios poveikis operacinės komandos nariams itin teigiamas. Nors muzika operacinės komandos narių profesinę veiklą veikia palankiai, tačiau mokslinių tyrimų, susijusių su muzikos įtaka operacinės komandos nariams, beveik nėra atlikta.

Tyrimo objektas – muzikos įtaka darbo našumui sąnarių endoprotezavimo metu operacinės komandos narių požiūriu.

Tyrimo problema – ar muzika endoprotezavimo operacijos metu gali padidinti operacinės komandos narių darbo našumą.

Tyrimo tikslas – išanalizuoti, kokią įtaką darbo našumui endoprotezavimo operacijų metu daro muzika operacinės komandos narių požiūriu.

Tikslui pasiekti buvo taikomi **tyrimo uždaviniai**:

- 1) apžvelgti sąnarių endoprotezavimo operacijų ypatumus;
- 2) atskleisti muzikos įtaką darbui operacinėje komandos narių požiūriu;
- 3) ištirti muzikos įtaką darbo kokybei sąnarių endoprotezavimo operacijos metu.

Tyrimo metodai. Tiriant operacinės komandos narių požiūrį į muzikos įtaką darbo našumui operacinėje, buvo pasirinktas anketinės apklausos metodas. Anketinė apklausa laikoma tinkamiausiu metodu, aiškinantis žmonių nuomones ir elgseną, be to, šis metodas grįstas patikimumu. Tai siejasi su šio tyrimo tikslu. Tyrimas buvo atliekamas pateikiant anketas 104 operacinės komandos nariams (chirurgui operatoriui, gydytojui anesteziologui-reanimatologui, gydytojui anesteziologui, rezidentui, anesteziologui ir intensyviosios terapijos slaugytojui, operacinės slaugytojui ir operacinės pagalbiniam nariui), dirbantiems sveikatos priežiūros įstaigose. Atkreiptinas dėmesys, kad, renkant duomenis, operacinės komandos nariai pildė anketas nuotoliniu būdu – kiekvienam respondentui individualiai buvo nusiųstos nuorodos į internete įkeltą anketą. Toks tyrimo atlikimo būdas pasirinktas dėl šiuo metu Lietuvoje esančios COVID-19 pandemijos.

Tyrimo rezultatai. Atliktas tyrimas atskleidė, jog sąnarių endoprotezavimo operacija vertinama kaip sudėtinga procedūra, kurią apsunkina ir komandos pasikeitimai, nes tuomet dažnai padidėja įtampa, nukenčia bendras komandos narių darbas, jaučiamas bendras diskomfortas, tampa sunkiau susikaupti, padidėja klaidų tikimybė. Kad komandinis darbas vyktų sklandžiau, reikėtų skirti dėmesį darbo organizuotumui, tarpusavio santykių puoselėjimui, savo charakterio ir bendravimo ypatumų vertinimui bei darbinės aplinkos stipresniam puoselėjimui. Muzika gali būti efektyvi ir vertinga priemonė, daranti teigiamą įtaką operacinės komandos nariams. Muzika gali padėti sumažinti nerimą, paskatinti atsipalaidavimą, slopinti reakciją į stresines situacijas, padidinti atliekamų veiksmų efektyvumą. Labai svarbu parinkti tinkamo žanro muziką, kad ji tiktų operacinės komandos nariams.

Reikšminiai žodžiai: muzika, darbo našumas, sąnarių endoprotezavimas, operacija, komanda.

Influence of music on work performance during joint replacement surgery, attitudes of surgical team members

Abstract. Progress is constantly being made in almost all areas of life, including medicine. For this reason, various measures are being introduced to make any work done more efficient, easier, more productive. Music can be used in medicine, especially in the operating room, as its effect on the members of the operating team is extremely positive. And while this is acknowledged, there is not much research on this topic – the impact of music on members of the operating team.

Object – is the influence of music on work performance during joint replacement, from the point of view of surgical team members.

Problem – is whether music during endoprosthesis surgery can increase the productivity of surgical team members?

Aim – to analyze the influence of music on the performance of work during endoprosthesis operations, from the point of view of the members of the operating team – was aimed at implementing the research **objectives**:

- 1) to review the peculiarities of joint endoprosthesis operations;

- 2) to reveal the influence of music on work in the operating room from the point of view of team members;
- 3) to study the influence of music on the quality of work during joint arthroplasty.

Methods: The method of questionnaire survey was chosen to study the attitude of the members of the operating team to the influence of music on the work productivity in the operating room. The questionnaire is considered to be the most appropriate method for explaining people's opinions and behavior, and it is based on reliability.

This was related to the aims of this study - to analyze the impact of music on performance during endoprosthesis operations. The study was conducted by submitting questionnaires to 100 members of the operating team (surgeon-operator, anesthesiologist, resuscitator, anesthesiologist, resident, anesthesia and intensive care nurse, operating nurse, and operating assistant) working in health care facilities. It should be noted that during the data collection, the members of the operational team filled in the questionnaires remotely - links to the online uploaded questionnaire were sent to each respondent. This method of conducting the study was chosen due to the current situation in Lithuania - the COVID-19 pandemic.

Results of the study. The study revealed that joint replacement surgery is seen as a complicated procedure, which is complicated by team changes, because it often increases tension, affects everyone's joint work, feels general discomfort, becomes more difficult to concentrate, increases the likelihood of errors. In order to make teamwork smoother, attention should be paid to the organization of work, the fostering of interpersonal relationships, the assessment of one's own characteristics and peculiarities of communication, and the stronger fostering of the work environment. Music can be an effective and valuable tool for making a positive impact on operational team members. Music can help reduce anxiety, encourage relaxation, suppress the response to stressful situations, and increase the effectiveness of actions. It is very important that the music is selected in the right genre to suit the members of the operating team.

Keywords: music, productivity, joint replacement, surgery, team.

Įvadas

Endoprotezavimo (arba kitaip – sąnario keitimo) operacija yra pažangus skausmingų ir ribojančių judesių sąnarių pažeidimų gydymo metodas (Čebatorius, 2016). Pirmoji tokia operacija buvo atlikta 1960 metais, tačiau nuo to laiko technologijos ir operacinė technika labai patobulėjo. Endoprotezavimo operacijų Lietuvoje kasmet daugėja. Pavyzdžiui, 2019 metais atlikta 6497 klubo ir kelio endoprotezavimo operacijos, t. y. beveik 10 proc. daugiau nei 2018 metais – 5842 operacijos (Statistikos departamento duomenys, 2020). Endoprotezavimo operacijos poreikis didėja dėl senstančios visuomenės bei didėjančio žmonių, sergančių lėtinėmis degeneracinėmis sąnarių ligomis, skaičiaus (Čebatorius, Lebedev ir kt., 2017). Dėl šios priežasties išsiaiškinti operacijos ypatumus aktualu ne tik pacientams, bet ir operacinės komandos nariams. Lietuvoje sąnarių problema yra išskirtinai aktuali ir tai akivaizdu stebint kasdienę praktiką bei analizuojant literatūros šaltinių duomenis, iš kurių matyti, kad pakartotinių sąnarių keitimo operacijų skaičius pacientams Lietuvoje yra kur kas didesnis nei kitose šalyse (Čebatorius, Lebedev ir kt., 2017).

Endoprotezavimo operacijos ypatumus įvairiais aspektais yra tyrinėję nemažai Lietuvos ir užsienio akademinės bendruomenės mokslininkų: endoprotezavimas pagal įvairius kintamuosius – amžių, lytį (Čebatorius, Lebedev ir kt., 2017), savarankiškumas ir pasitenkinimas veiklos kaita po endoprotezavimo operacijos (Kardokaitė, 2016), reabilitacijos po klubo ir kelio sąnario endoprotezavimo operacijos patirtis (Bozorgi, Ghamkhar, et al., 2015). O muzikos reikšmė gydymo aspektais daugiau buvo nagrinėta užsienio akademinės bendruomenės narių: muzikos įtaka chirurginių užduočių atlikimui (Boghdady, Ewalds-Kvist, 2019), muzikos, klausomos operacijos metu, poveikis chirurginės komandos rezultatams (Rastipisheh, Taheri ir kt., 2019), sociokultūriniai muzikos įtakos sveikatos priežiūros darbuotojams, dirbantiems operacinėje, aspektai (Shamian, 2014). Tyrėjų darbuose atskleidžiamas ir muzikos terapijos poveikis psichikos sutrikimų reabilitacijai ar ugdymui (sergančiųjų šizofrenija, autizmu) (Wheeler, 2019), gydant onkologines ligas (Ticker, 2017), gerinant paliatyviosios slaugos rezultatus (Wong, 2015). Muzikos taikymo galimybės labai priklauso nuo įvairių veiksnių: klientų ar pacientų grupės, organizacijos, kurioje tai taikoma, – kultūros, sociokultūrinės šalies aplinkos (Boghdady, Ewalds-Kvist, 2019; Ticker, 2017).

Lietuvoje gydymo metu taikoma muzikos terapija tik pradedama tyrinėti. Šiuo metu šalyje dar nėra muzikos terapijos tarybos, nesukurta jokių programų ar rekomendacijų apie muzikos klausymą gydymo metu (Letulė, Ala-Ruona, 2016). Nors numatyti šios srities dinamiką ir tempą Lietuvoje sunku, tačiau reikalingumas akivaizdus. Galima rasti nemažai publikacijų, kuriose aptariamas muzikos taikymas medicinoje (Boghdady, Ewalds-

Kvist, 2019; Ticker, 2017; Wong, 2015), visgi muzikos įtaka konkrečiau gydymo – endoprotezavimo operacijos – metu nėra plačiai analizuota.

Šis darbas naujas ir aktualus savo teorine perspektyva. Jame pristatoma muzikos įtaka konkrečiau gydymo – endoprotezavimo operacijos – metu, siekiama išsiaiškinti, kaip tai veikia operacinės komandos narius bei kokių veiksmų dar galima imtis, kad ateityje endoprotezavimo operacijos taptų komfortiškesnės, lengviau pakeičiamos ir nesužadinančios neigiamų emocijų, pojūčių, padidinančios darbų našumą. Manytina, kad šio darbo tyrimo rezultatai gali suteikti galimybę pagerinti gydymo rezultatus, atidžiau įvertinti pacientų lūkesčius bei suteikti argumentuotą, moksliniais tyrimais pagrįstą informaciją apie operacijos našumą.

Tyrimo medžiaga ir metodai

Tyrimo vykdymo eiga. Tyrimas buvo atliekamas pateikiant anketas operacinės komandos nariams (chirurgui operatoriui, gydytojui anesteziologui-reanimatologui, gydytojui anesteziologui, rezidentui, anestezijos ir intensyviosios terapijos slaugytojui, operacinės slaugytojui ir operacinės pagalbiniam nariui), dirbantiems sveikatos priežiūros įstaigose. Atkreiptinas dėmesys, kad renkant duomenis sveikatos įstaigos darbuotojai anketas pildė nuotoliniu būdu – kiekvienam respondentui buvo nusiųstos nuorodos į internete įkeltą anketą. Toks tyrimo atlikimo būdas pasirinktas dėl šiuo metu Lietuvoje vyraujančios situacijos – COVID-19 pandemijos.

Tyrimo imtis. Kiekybinio tyrimo imties atranka buvo atliekama pasitelkiant tikslinį atrankos metodą – apklausiami tik operacinės komandos nariai, turintys sąsajų su sąnarių endoprotezavimo operacijomis.

Pasirinkta kiekybinio tyrimo imtis – 104 sveikatos priežiūros įstaigų darbuotojai (tikslinė respondentų atranka). Kiekybinio tyrimo patikimumas grindžiamas kuo didesnio kiekio respondentų apklausimu.

Tyrimo instrumentas. Kiekybinio tyrimo instrumentas – klausimynas. Klausimyną sudaro 25 klausimai, kuriais siekta išsiaiškinti operacinės komandos narių požiūrį į muzikos įtaką darbo našumui. Anketos klausimus galima suskirstyti į 4 klausimų blokus:

1. Respondentų charakteristika (amžius, lytis, išsilavinimas, darbo stažas, užimamos pareigos) (1–5 klausimai).
2. Endoprotezavimo operacijos ypatumai (funkcijos ir jų svarba, sudėtingumas, patiriamos emocijos ir kt.) (6–9 klausimai).
3. Operacinės komandos narių įtaka ir kaitos veiksniai (10–13 klausimai).
4. Muzikos įtaka ir poveikis endoprotezavimo operacijos metu (14–25 klausimai).

Tyrimo duomenų analizės metodai. Duomenims apdoroti taikyta aprašomoji ir grafinė statistika. Tyrimo metu surinkti duomenys apdoroti „MS Excel 2010“ programiniu paketu.

Tyrimo etika. Tyrimas vykdytas vadovaujantis pagrindiniais tyrimo etikos principais. Tyrimo klausimyno pradžioje buvo aprašytas tyrimo tikslas ir paaiškinti tyrimo etikos principai, t. y. anonimiškumas, konfidencialumas, savanoriškumas. Respondentai užtikrinami, kad jie nepatirs jokios žalos, jų atsakymai bus laikomi anonimiškais bei konfidencialiais. Respondentai buvo informuoti, kad apklausos metu gauti atsakymai bus naudojami moksliniams tikslams ir tyrimui bus naudojami tik apibendrinti anketų rezultatai.

Tyrimo rezultatai

Respondentų buvo prašoma įvertinti įvardytų funkcijų – sukurti ir išlaikyti ryšį su pacientais; diagnozuoti ir prognozuoti paciento būklę; priimti sudėtingus sprendimus; prisiimti atsakomybę už pacientą jo gydymo operacinėje laikotarpiu; organizuoti ir tarpininkauti teikiant paciento priežiūrą bei ruošti naujus specialistus ir mokyti esamus – svarbą iš savo patirties dirbant operacinėje (1 lentelė).

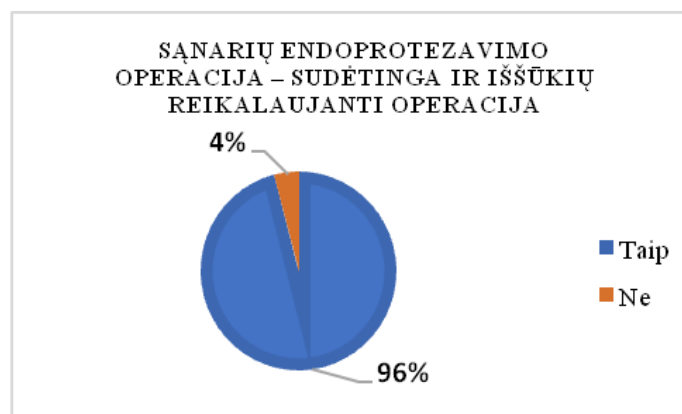
1 lentelė. Tam tikrų funkcijų svarba dirbant operacinėje

Funkcijos	Visiškai nesvarbu (1)	Nesvarbu (2)	Nei svarbu, nei nesvarbu (3)	Svarbu (4)	Labai svarbu (5)
Sukurti ir išlaikyti ryšį su pacientais	0 %	4 %	11 %	22 %	63 %
Diagnozuoti ir prognozuoti paciento būklę	2 %	4 %	9 %	8 %	77 %
Priimti sudėtingus sprendimus	2 %	1 %	9 %	14 %	74 %
Prisiimti atsakomybę už pacientą jo gydymo operacinėje laikotarpiu	1 %	4 %	11 %	16 %	68 %
Organizuoti ir tarpininkauti teikiant paciento priežiūrą	0 %	2 %	11 %	25 %	62 %
Ruošti naujus specialistus ir mokyti esamus	4 %	6 %	9 %	16 %	65 %

Matyti, kad dauguma respondentų visas funkcijas įvardija kaip svarbias: priimti sudėtingus sprendimus (88 proc.), organizuoti ir tarpininkauti teikiant paciento priežiūrą (87 proc.), sukurti ir išlaikyti ryšį su pacientais (85 proc.), diagnozuoti ir prognozuoti paciento būklę (85 proc.), prisiimti atsakomybę už pacientą jo gydymo operacinėje laikotarpiu (84 proc.), ruošti naujus specialistus ir mokyti esamus (81 proc.). Vis dėlto su pastarąja funkcija nesutiko 10 proc. respondentų. Buvo ir tokių atsakymų, kurie atskleidė, kad respondentai apie nurodytas funkcijas neturi nuomonės – nei sutinka, nei nesutinka: sukurti ir išlaikyti ryšį su pacientais (11 proc.), prisiimti atsakomybę už pacientą (11 proc.) ir organizuoti bei tarpininkauti teikiant paciento priežiūrą (11 proc.).

Gauti rezultatai sutapo su užsienio akademinės bendruomenės narių atliktu tyrimu, kuriuo buvo nustatyta, jog bet kuriam operacinės komandos nariui – tiek slaugytojui, tiek gydytojui – yra svarbu atlikti tam tikras funkcijas, t. y. sukurti ir išlaikyti ryšį su pacientais; diagnozuoti ir prognozuoti paciento būklę; priimti sudėtingus sprendimus; prisiimti pilną atsakomybę už pacientą visą jo gydymo laikotarpį; organizuoti ir tarpininkauti paciento priežiūroje; ruošti naujus specialistus ir mokyti esamus (Aveline, Stone ir kt., 2018). Tiesa, minėtame tyrime nebuvo nurodyta, kurios funkcijos, pasak operacinės komandos narių, yra svarbiausios.

Domėtasi, ar respondentai sąnarių endoprotezavimo operaciją laiko sudėtinga ir iššūkių reikalaujančia operacija (1 pav.).

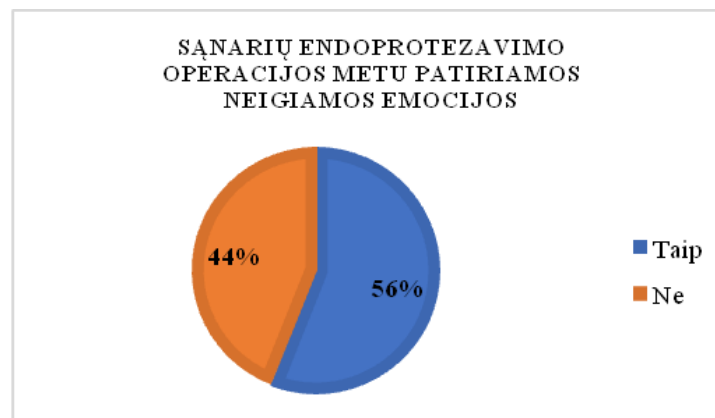

1 pav. Sąnarių endoprotezavimo operacijos sudėtingumas

Beveik visi respondentai (96 proc.) sutiko, kad sąnarių endoprotezavimo operacija – sudėtinga ir iššūkių reikalaujanti procedūra. Labai mažai respondentų (4 proc.) teigė, kad sąnarių endoprotezavimo operacija nėra sudėtinga.

Tokie gauti rezultatai pagrindė mokslinėje literatūroje nurodomą operacinės reikšmę. Operacinė laikoma sudėtinga, didelės rizikos medicinos srities aplinka, galinčia sukelti nepageidaujamų reiškinių pacientų sveikatai, todėl bet kokia operacija yra sudėtinga procedūra (Tutkuvienė, 2018). Klaidos operacinėje gali sukelti labai neigiamų pasekmių – operacijos dažnio neatitikimas, netinkamos procedūros atlikimas, kraujo grupių nesuderinamumas, jį perpilant, bei kitų veiksnių nepaisymas išlieka nerimą keliančiais reiškiniais chirurgijoje (Singer, 2015). Būtent dėl to veikiausiai dauguma šio darbo tyrimo respondentų sutiko su teiginiu, kad sąnarių endoprotezavimo operacija yra sudėtinga.

Aktualu buvo išsiaiškinti, ar sąnarių endoprotezavimo operacijos metu dažnai patiriama neigiamų emocijų (stresą, nerimą ir kt.). Tyrimo rezultatai atskleidė, kad respondentų atsakymai pasiskirstė beveik po lygiai. Skirtumas labai nedidelis – 56 proc. respondentų teigė, kad endoprotezavimo operacijos metu patiria neigiamų emocijų, o 44 proc. respondentų teigė, kad nepatiria (2 pav.).

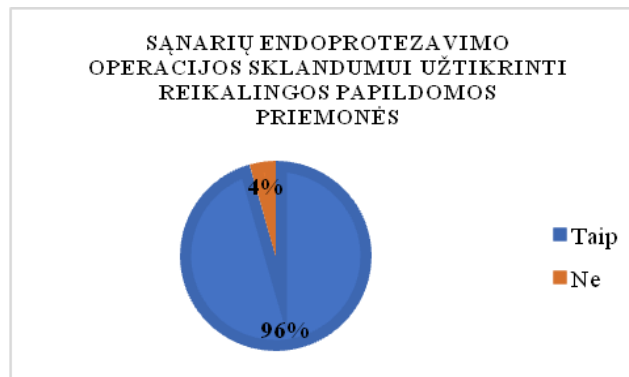
2 pav. Ar sąnarių endoprotezavimo metu patiriama neigiamų emocijų

Įdomu buvo išsiaiškinti, ar operacinės komandos narių atžvilgiu sąnarių endoprotezavimo metu reikėtų imtis tam tikrų priemonių, būdų ar metodų, kurie galėtų padėti sklandžiau atlikti gydymo veiksmus.

Operacinės komandos nariai, dalyvavę tyrime (96 proc.), sutiko, kad papildomos priemonės, taikomos sąnarių endoprotezavimo metu, galėtų padėti užtikrinti bendrą operacijos sklandumą. Tik keletas respondentų (4 proc.) mano, kad papildomos priemonės nebūtų veiksmingos ar reikalingos (3 pav.).

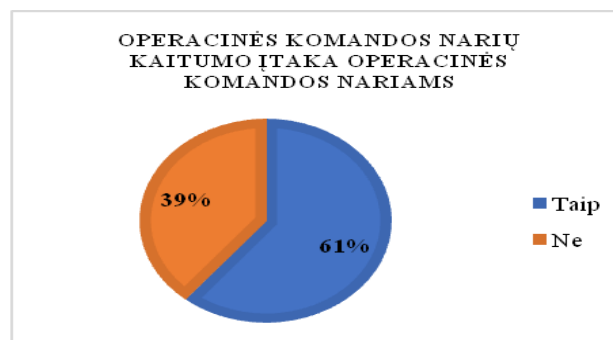
Palyginus šio tyrimo rezultatus su kitų autorių jau atliktais tyrimais, pasakytina, kad papildomas priemonės labiausiai vertina chirurgai, manantys, jog tos priemonės galėtų veikti jų darbą operacinėje (Ahmad, 2017). Viena iš tokių priemonių – muzika. Alleno ir kt. mokslininkų atlikto tyrimo rezultatai aiškiai parodė, kad chirurgo parinkta muzika yra susijusi su sumažėjusiu autonominės nervų sistemos reaktyvumu ir mažesniu jaučiamo streso lygiu (Ahmad, 2017). Dėl ribotos šio darbo apimties šiame tyrime autorės neišskyrė atskirai kiekvieno operacinės komandos nario nuomonės apie muzikos daromą įtaką endoprotezavimo operacijoms.

Kiekvienam operacinės komandos nariui tenka išgyventi ir kolegų pasikeitimus, todėl buvo klausiama, ar operacinės komandos narių kaitumas daro įtaką kitiems operacinės komandos nariams.

3 pav. Sąnarių endoprotezavimo operacijos sklandumui užtikrinti priemonių reikalingumas

Daugumai respondentų (61 proc.) operacinės komandos narių kaitumas daro įtaką. Mažiau respondentų (39 proc.) nurodė, kad operacinės komandos narių kaitumas jiems įtakos nedaro (4 pav.).

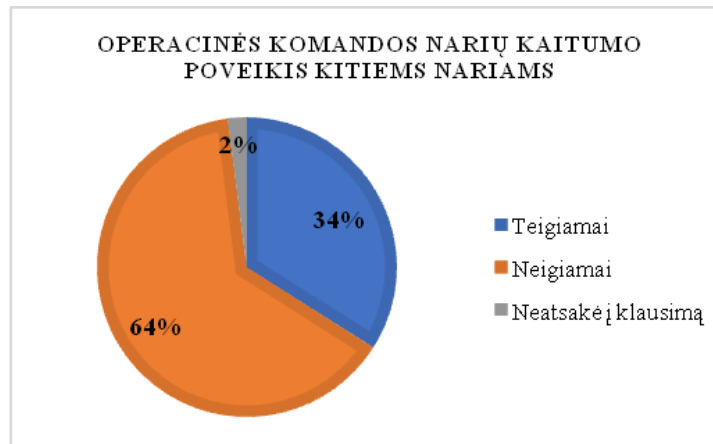
4 pav. Ar operacinės komandos narių kaitumas daro įtaką kitiems operacinės komandos nariams

Taip pat svarbu buvo išsiaiškinti, kokią įtaką – teigiamą ar neigiamą – operacinės komandos narių pasikeitimai daro kolegoms (2 lentelė).

2 lentelė. Neigiama operacinės komandos kaitumo įtaka kitiems komandos nariams

	Visiškai nesutinku (1)	Nesutinku (2)	Nei sutinku, nei nesutinku (3)	Sutinku (4)	Visiškai sutinku (5)
Trukdo susikaupti darbui	10 %	16 %	26 %	26 %	22 %
Nukenčia darbas	7 %	18 %	25 %	30 %	20 %
Padidėja įtampa	2 %	11 %	20 %	41 %	26 %
Tampa sunkiau susikaupti	10 %	15 %	26 %	29 %	20 %
Blaško dėmesį	10 %	16 %	29 %	26 %	19 %
Jaučiamas nepasitenkinimas	19 %	13 %	34 %	19 %	15 %
Jaučiamas erzulys	18 %	22 %	28 %	13 %	19 %
Padidėja klaidų tikimybė	7 %	16 %	29 %	29 %	19 %
Jaučiamas bendras diskomfortas	9 %	19 %	22 %	25 %	25 %
Į 11 klausimų atsakiau teigiamai	60 %	6 %	0	0 %	34 %

Rezultatai atskleidžia, kad dažniausiai (64 proc.) operacinės komandos narių pasikeitimai turi neigiamą poveikį. Kai kuriems respondentams (34 proc.) tai daro teigiamą poveikį. Buvo ir tokių dalyvių (2 proc.), kurie į šį klausimą neatsakė (5 pav.).

5 pav. Operacinės komandos narių kaitumo poveikis kitiems nariams

Šį aspektą siekta paanalizuoti plačiau, todėl respondentų, kurie nurodė, kad operacinės komandos narių pasikeitimai daro neigiamą įtaką, buvo paprašyta į klausimą atsakyti išsamiau, nurodant, kaip tai juos paveikia.

Dauguma respondentų nurodė, kad padidėja įtampa (67 proc.), nukenčia jų darbas (50 proc.), jaučiamas bendras diskomfortas (50 proc.), tampa sunkiau susikaupti (49 proc.), padidėja klaidų tikimybė (49 proc.). Labiausiai respondentai dvejojo dėl to, ar dėl operacinės komandos narių kaitumo jie jaučia nepasitenkinimą (34 proc.), ar padidėja klaidų tikimybė (29 proc.). Nemažai respondentų nesutiko, kad keičiantis komandai jaučia erzulį (40 proc.), nepasitenkinimą (32 proc.) ar bendrą diskomfortą (28 proc.). Kad operacinės komandos narių kaita trukdo susikaupti darbui, nurodė 48 proc. respondentų, tačiau buvo nemažai dvejojančių šios savijautos atsiradimu (26 proc.) arba nesutinkančių, kad ji atsiranda (26 proc.).

Panašius rezultatus buvo gavusios ir kitos tyrėjos. Pasak jų (Jerdiakova, Mikaliūkštienė, Kalibatienė, 2018), vertinant operacinės komandą, išaiškėjo, kad neigiamą įtaką darbo procesui daro komandos narių pokyčiai. Ištirta, jog nepastovūs komandos nariai trukdo susikaupti, prarandamas laikas, nukenčia darbo kokybė. Yra ir daugiau neigiamą įtaką darančių veiksnių, t. y. prarandamas laikas, padidėja įtampa, tampa sunkiau susikaupti, blaškomas dėmesys, kyla neigiamų emocijų, tokių kaip nepasitenkinimas, susierzinimas ar jaudulys, padidėja klaidų tikimybė, atsiranda trukdžių darbui, apima diskomforto jausmas ir kt. (Jerdiakova, Mikaliūkštienė, Kalibatienė, 2018). Tokie sutampantys rezultatai rodo, kad veikiausiai yra būtina imtis kokių nors priemonių, kurios galėtų sumažinti operacinės komandos narių patiriamus neigiamus išgyvenimus, emocijas ar potyrius, keičiantis operacinės komandos nariams.

Taip pat norėta išsiaiškinti, kokie komandinio darbo aspektai – komandos narių asmenybės bruožai, darbinė aplinka, darbo organizuotumas ar tarpusavio santykiai – daro įtaką darbo operacinėje našumui.

Respondentai sutiko, kad darbo našumą veikia visi išvardyti komandinio darbo aspektai: kiekvieno komandos nario asmenybės bruožų ypatumai (84 proc.), darbinė aplinka (86 proc.), darbo organizuotumas (83 proc.) ir bendravimo, elgesio bei tarpusavio santykiai (80 proc.). Galima išskirti du aspektus, dėl kurių respondentai dvejojo, t. y. nei sutiko, nei nesutiko: darbo organizuotumas (13 proc.) ir bendravimo, elgesio bei tarpusavio santykiai (15 proc.). Su pateiktais teiginiais nesutiko pavieniai respondentai (3 lentelė).

3 lentelė. Komandinio darbo aspektai, darantys įtaką darbo našumui operacinėje

Komandinio darbo aspektai	Visiškai nesutinku (1)	Nesutinku (2)	Nei sutinku, nei nesutinku (3)	Sutinku (4)	Visiškai sutinku (5)
Kiekvieno komandos nario asmenybės bruožų ypatumai (patirtis, reputacija)	5 %	1 %	11 %	35 %	49 %
Darbinė aplinka	4 %	3 %	7 %	38 %	48 %
Darbo organizuotumas (pareigos, atsakingumas)	4 %	0 %	13 %	24 %	59 %
Bendravimo, elgesio ir tarpusavio santykiai	4 %	2 %	15 %	29 %	51 %

Gauti rezultatai galėtų padėti tobulinti komandinę operacinės komandos narių darbą, jeigu jie daugiau dėmesio skirtų darbo organizuotumui, tarpusavio santykių puoselėjimui, savo charakterių ir bendravimo ypatumų vertinimui bei darbinės aplinkos stipresniam puoselėjimui.

Tyrimo rezultatų aptarimas

Apibendrinant galima pasakyti, kad bet kuris operacinės komandos narys – tiek slaugytojas, tiek gydytojas – privalo gerai atlikti tam tikras funkcijas, t. y. sukurti ir išlaikyti ryšį su pacientais; diagnozuoti ir prognozuoti paciento būklę; priimti sudėtingus sprendimus; prisiimti visišką atsakomybę už pacientą visą jo gydymo laikotarpį; organizuoti ir tarpininkauti prižiūrint pacientą; ruošti naujus specialistus ir mokyti esamus.

Taip pat išsiaiškinta, kad sąnarių endoprotezavimo operacija yra sudėtinga ir iššūkių reikalaujanti procedūra, kurios metu operacinės komandos nariai dažnai patiria neigiamų emocijų (stresas, nerimas ir kt.). Situaciją operacinėje apsunkina ir komandos pasikeitimai, nes dėl to dažnai padidėja įtampa, nukenčia visų bendras darbas, jaučiamas bendras diskomfortas, tampa sunkiau susikaupti, padidėja klaidų tikimybė. Kad komandinis darbas vyktų sklandžiau, reikėtų skirti dėmesį darbo organizuotumui, tarpusavio santykių puoselėjimui, savo charakterio ir bendravimo ypatumų vertinimui bei darbinės aplinkos stipresniam puoselėjimui.

Išvados

1. Sąnarių endoprotezavimo operacija – pažangus skausmingų ir ribojančių judesius sąnarių pažeidimų gydymo metodas, kuris operacinės komandos narių vertinamas kaip sudėtinga sąnario keitimo procedūra, neretai kelianti daug iššūkių ir netgi neigiamų emocijų.
2. Muzika gali būti plačiai naudojama gydymo įstaigose, nes ji padeda gerinti savijautą, mažina stresą ir didina psichologinį atsipalėjimą nuo nemalonių situacijų – to pasiekama dėl muzikos daromo tiesioginio psichologinio poveikio per vegetacinę nervų sistemą. Tačiau norint gauti maksimalią naudą iš muzikos, svarbu išmanyti jos taikymo galimybes, tinkamai parinkti žanrą (pobūdį), garsumą, intensyvumą.
3. Atliktas tyrimas „Muzikos įtaka darbo našumui sąnarių endoprotezavimo operacijos metu operacinės komandos narių požiūriu“ atskleidė, jog:
 - Bet kuris operacinės komandos narys – tiek slaugytojas, tiek gydytojas – privalo gerai atlikti tam tikras funkcijas, t. y. sukurti ir išlaikyti ryšį su pacientais; diagnozuoti ir prognozuoti paciento būklę; priimti sudėtingus sprendimus; prisiimti visišką atsakomybę už pacientą visą jo gydymo laikotarpį; organizuoti ir tarpininkauti prižiūrint pacientą; ruošti naujus specialistus ir mokyti esamus.

- Sąnarių endoprotezavimo operacija yra sudėtinga procedūra, kurią apsunkina ir komandos pasikeitimai, nes tuomet dažnai padidėja įtampa, nukenčia visų bendras darbas, jaučiamas bendras diskomfortas, tampa sunkiau susikaupti, padidėja klaidų tikimybė.
- Kad komandinis darbas vyktų sklandžiau, reikėtų skirti dėmesį darbo organizuotumui, tarpusavio santykių puoselėjimui, savo charakterio ir bendravimo ypatumų vertinimui bei darbinės aplinkos stipresniam puoselėjimui.
- Muzika gali būti efektyvi ir vertinga priemonė, daranti teigiamą įtaką operacinės komandos nariams. Muzika gali padėti sumažinti nerimą, paskatinti atsipalaidavimą, slopinti reakciją į stresines situacijas, padidinti atliekamų veiksmų efektyvumą.
- Labai svarbu, kad muzika būtų parinkta tinkamo žanro, kad ji tiktų operacinės komandos nariams.

Literatūra

1. Ahmad M. Role of Music in Operating Room. *Esthetic Plastic Surgery*. 2017. 26(79).
2. Aleksienė V. Muzikos terapijos taikymas socialiniame darbe. II dalis. Teorija. Metodinė priemonė. Vilnius: VPU leidykla, 2016.
3. Aveling E. M., Stone J., Sundt Th., Wright C., Gino F., Singer S. (2018). Factors Influencing Team Behaviors in Surgery: A Qualitative Study to Inform Teamwork Interventions. *The Annals of Thoracic Surgery*.
4. Boghdady M., Ewalds-Kvist B. The Influence of music on the surgical task performance: A systematic review. *International Journal of Surgery (London)*, 2019. No. 10.1016.
5. Bozorgi A. A. J., Ghamkhar L., Kahlaee A. H., Sabouri H. The Effectiveness of Occupational Therapy Supervised Usage of Adaptive Devices on Functional Outcomes and Independence after Total Hip Replacement in Iranian Elderly: A Randomized Controlled Trial. 2015.
6. Chih-Chung H., Wei-Ming Ch., Su-Ru Ch. Effectiveness of Music Listening in Patients With Total Knee Replacement During CPM Rehabilitation. *Biological Research for Nursing*, 2015. Vol. 18, Issue 1.
7. Čebatorius A. Veiksniai, turintys įtakos ambulatorinės reabilitacijos efektyvumui, esant juosmens-kryžmens nervų šaknelių ir rezginio ligoms. *Daktaro disertacija*. Kaunas, 2016.
8. Čebatorius A., Lebedev A., Stučinskas J., Senkanec D., Stasiulis A. Naudojamų klubo sąnario implantų išlikimas bei pasiskirstymas pagal fiksacijos kaule principą tarp skirtingo amžiaus pacientų grupių. *Sveikatos mokslai / Health Sciences in Eastern Europe*, 27 t., 2017. Nr. 1, p. 47–51.
9. Gromov K., Bersang A. and etc. Risk factors for post-operative periprosthetic fractures following primary total hip arthroplasty with a proximally coated double-tapered cementless femoral component. *Bone Joint J*. 2017.
10. Jerdiakova N., Mikaliūkštienė A., Kalibatiene D. (2018). Sveikatos priežiūros paslaugų kokybės vertinimas kardiologijos centre: pacientų požiūris. *Sveikatos mokslai*, t. 82, Nr. 5, p. 32–40.
11. Hatice C., Gursel O. (2015). The Effect of Music on Comfort, Anxiety and Pain in the Intensive Care Unit: A Case in Turkey. *International Journal of Caring Sciences*, 2015. Vol. 8.
12. Kardokaitė A. Asmenų po klubo sąnario endoprotezavimo operacijos savarankiškumo ir pasitenkinimo veikla kaita, taikant ergoterapiją ankstyvuju reabilitacijos laikotarpiu. Kaunas: Lietuvos sveikatos mokslų universitetas, 2016.
13. Letulė N., Ruona E. Muzikos terapijos profesinio pripažinimo Europos Sąjungoje apžvalga. *Specialusis ugdymas / special education*, 2016. 1 (34).
14. Rastipisheh P., Taheri Sh., Maghsoudi, A., Razeghi, M. The Effects of Playing Music During Surgery on the Performance of the Surgical Team. In book: *Proceedings of the 20 th Congress of the International Ergonomics Association*, 2019.
15. Singer J. Surgical Team Member Assessment of the Safety of Surgery Practise. *Medical Research and Review*, 2015. 72(3).
16. Shamian J. The role of nursing in health care. *Rev Bras Enfer*; 2014. 67 (6): 867–868.

17. Stučinskas J. Klubo ir kelio sąnarių endoprotezavimo indikacijos. Kaip pasiruošti operacijai. / Lietuvos gydytojo žurnalas. 2019. (16).
18. Ticker C. Music and the Mind: Music's Healing Power. Musival Offerings, volume 8, number 1, Spring. 2017.
19. Tutkuvienė L. Universiteto ligoninės operacinės slaugytojų darbe patiriamo streso ir komandinio darbo sąsajos. Kaunas: Lietuvos sveikatos mokslų universitetas, 2018.
20. Wheeler B., Lesiuk T. L., Burns D. S., Hanser S., Rossetti A., Cassity M. D. Music Therapy and Music Medicine Studies in Oncology. Music and Medicine: An Interdisciplinary Journal, 2019. Vol 11, No 3.
21. Wong L. Using music to tune the heart. Music as Medicine: The impact of healing harmonies. Longwood Seminars, 2015. April 14.